

Viltotu un pirātisku preču tirdzniecības tendences

Kopsavilkums

Kopsavilkums

Šajā pētījumā ir sniegta aktualizēta kvantitatīvā analīze par viltotu un pirātisku ražojumu pasaules tirdzniecības vērtību, skartajām sfērām un apmēru. Ziņojumā ir izmantota pielāgota statistikas metodika, kura sākotnēji bija izstrādāta ESAO (2008. g.) pētījumam un papildināta ESAO-EUIPO (2016. g.) ziņojumam, kas bija balstīts uz 2013. gada datiem.

Šajā aktualizētajā ziņojumā, kas balstīts uz 2016. gada datiem, ir aplēsts, ka minētajā gadā viltotu un pirātisku ražojumu starptautiskās tirdzniecības vērtība varētu sasniegt pat 509 miljardus USD. Tas pielīdzināms līdz pat 3,3 % no pasaules tirdzniecības kopējā apjoma. Šis skaitlis neietver vietēji ražotus un patērētus viltotos un pirātiskos ražojumus vai pirātiskos digitālos ražojumus, kurus izplata ar interneta starpniecību. Iepriekšējā ESAO-EUIPO pētījumā, kas sagatavots uz tādas pašas metodikas pamata, ir lēsts, ka 2013. gadā līdz 2,5 % no pasaules tirdzniecības veidoja tirdzniecība ar viltotām un pirātiskām precēm, — apjoms, kas pielīdzināms 461 miljardam USD.

Laikposmā no 2013. līdz 2016. gadam viltoto un pirātisko preču tirdzniecības īpatsvars no kopējā pasaules tirdzniecības apjoma būtiski palielinājās. Turklāt par šo pieaugumu ziņoja laikposmā, kad kopumā pasaules tirdzniecība bija salīdzinoši lēna. Attiecīgi viltošanas un pirātiskas darbības intensitāte pieaug, kas rada būtisku potenciālo risku intelektuālajam īpašumam (IĪ) zināšanās balstītā, atvērtā un globalizētā ekonomikā.

Balstoties uz detalizētiem ES datiem, šajā pētījumā ir veikts arī padziļināts novērtējums par situāciju Eiropas Savienībā. Rezultāti liecina, ka 2016. gadā viltotu un pirātisku ražojumu imports ES veidoja teju 121 miljardu EUR (134 miljardus USD), kas atbilst 6,8 % no ES importa, salīdzinot ar 5 % no ES importa 2013. gadā. Jāatzīmē, ka šie rezultāti ir iegūti, izmantojot novērojumus par muitas konfiskācijām, un neietver vietēji ražotus un patērētus viltotos un pirātiskos ražojumus; tāpat tie neietver ziņas par pirātisku digitālo saturu internetā.

Viltotu un pirātisku ražojumu tirdzniecība notiek pa sarežģītiem tirdzniecības ceļiem, ļaunprātīgi izmantojot virkni tranzīta starpnieku punktus. Daudzas no šīm tranzīta ekonomikām ietver lielas brīvās tirdzniecības zonas, kas ir svarīgi starptautiskās tirdzniecības centri.

Tāpat pieaug nelielu viltotu preču tirdzniecības sūtījumu skaits. Nelieli sūtījumi, ko veic galvenokārt ar pasta vai kurjerpasta pakalpojumu starpniecību, ir plašākas tirdzniecības atvieglošanas piemērs; taču tie arī sniedz iespēju likumpārkāpējiem izvairīties no notveršanas un samazina sankciju risku. Nelielu sūtījumu skaita pieaugums palielina pārbaužu un aizturēšanas izmaksas muitai un rada būtisku papildu

apgrūtinājumu izpildiestādēm. Tādēļ ir nepieciešama saskaņota politiku izpēte šajā jomā.

Viltoti ražojumi sastopami plašā un arvien pieaugošā nozaru klāstā, piemēram, visbiežāk lietoto patēriņa preču (apavi, kosmētika, rotaļlietas), uzņēmumu savstarpējo ražojumu (rezerves daļas vai ķīmikālijas), IT preču (telefona aparāti, baterijas) un luksuspreču (modes piederumi, luksusa rokas pulksteņi) jomā. Jāatzīmē, ka daudzas viltotās preces, jo īpaši farmācijas, pārtikas un dzērienu preces, kā arī medicīniskās iekārtas var radīt nopietnus negatīvus riskus veselībai un drošībai.

Lai arī viltotas un pirātiskas preces ražo burtiski visās ekonomikās un visos kontinentos, nesalīdzināmi vislielāko apjomu ražo Ķīnā un Honkongā (Ķīna).

Uzņēmumi, kas cieš no viltošanas un pirātiskas darbības, lielākoties ir reģistrēti ESAO dalībvalstīs; galvenokārt Amerikas Savienotajās Valstīs, Francijā, Itālijā, Šveicē, Vācijā, Japānā, Korejā un Apvienotajā Karalistē. Taču par mērķi kļūst arvien vairāk uzņēmumu, kas reģistrēti ekonomikās, kurās ir augsti ienākumi un kuras nav dalībvalstis, piemēram, Singapūrā un Honkongā (Ķīnā). Turklāt pieaugošs skaits tiesību īpašnieku, kurus apdraud viltošanas darbības, ir reģistrēti Brazīlijā, Ķīnā un citās strauji augošajās ekonomikās. Tāpēc viltošana un pirātiskas darbības rada būtisku risku visiem inovatīviem uzņēmumiem, kas, veidojot uzņēmējdarbības stratēģijas, paļaujas uz IĪ, neatkarīgi no to atrašanās vietas.

Lai izprastu un izskaustu šo risku, valdībām ir nepieciešama aktuāla informācija par viltotu un pirātisku preču tirdzniecības apmēru, skartajām sfērām un tendencēm. Šā pētījuma mērķis ir atspoguļot nelegālās tirdzniecības norises, taču, lai atbalstītu politiku un izpildes risinājumus, kā arī ļautu valdībām un aģentūrām visā pasaulē strādāt kopā, ir nepieciešama turpmāka analīze.